

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 44-36. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 23. maja 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Razveselji napredek

Na kulturnem polju moramo v zadnjem času ugotoviti kar razveselji napredek. Dobili smo svojo Akademijo znanosti in umetnosti, v kratkem se začne zidati reprezentativno poslopje Moderne galerije, naša Narodna galerija nadaljuje delo navzlec skromnosti svojih sredstev z lepim uspehom, v kratkem dobimo v Ljubljani tudi Glasbeno akademijo in tudi zahteva naših likovnih umetnikov po akademiji se bliža uredničenju in tudi naša univerza dobi nove objekte, tako strojno-tehnični inštitut in vseučiliška knjižnica se bo dozidala. Manjka sicer še polno stvari, vendar so ti uspehi lepi in razveseljivi.

Vsi ti uspehi pa so bili doseženi brez posebnega hrupa, s tim in solidarnim delom naših kulturnih delavcev in naših političnih mož, katerim je tudi treba izreči priznanje.

Podobne uspehe pa bi mogli doseči tudi na drugih poljih, če bi tudi na teh bilo možno podobno sodelovanje naših vodilnih mož, če bi si manj medsebojno nasprotovali, a bolj medsebojno podpirali. Morda bodo razveseljivi uspehi, ki so se dosegli na kulturnem polju pripomogli, da bo povsod prodrlo spoznanje o nujnosti složnega dela, da se bomo že enkrat rešili iz malo plodne dobe že trmasti in neodjenljivih medsebojnih bojov.

Ti uspehi, ki smo jih dosegli na kulturnem polju, so tem bolj razveseljivi, ker smo jih dosegli v gospodarsko težkih in politično napetih časih. Če so celo v takšnih časih mogli lepi uspehi, kako mnogo večji bi se dosegli v ugodnejših časih, če bi vsak naš človek in vsaka naša organizacija v polni meri storila svojo nacionalno dolžnost. Zato morajo biti ti doseženi uspehi samo vzpodbuda k še večjemu delu, ker ti uspehi dokazujejo, da je mogoče ustvarjajoče delo in da je napredek odvisen le od dobre volje ljudi.

Te dobre volje pa mora biti še mnogo več, kakor pa jo je danes. Tako n. pr. moramo ugotoviti, da tudi naše prve kulturne organizacije imajo zelo malo dobrotnikov. Velika, tudi stotilijonska podjetja imamo, a naše prve kulturne organizacije jih ne morejo navajati kot svoje dobrotnike. Včasih so bili občni zbori velikih družb vedno prijeten dogodek za kulturne in nacionalne organizacije, ker so jim ti redno prinesli subvencije. Danes se to sploh ne dogaja več. Je sicer res, da so danes časi slabši in res je tudi to, da nesmiselna določba, da se pobira davek tudi od daril za nacionalna, kulturna in dobrodelna društva, jemlje ljudem vsako voljo, da bi plačevali davek od svojih daril za občekoristne namene. Toda na drugi strani je enako res, da imamo podjetja, ki zaslužijo zelo mnogo, ki zaslužijo tako mnogo predvsem zaradi zaščite, ki jim jo daje zakon in ki imajo zato moralno dolžnost, da se oddolže javnosti vsaj z majhnim prispevkom za kulturne in nacionalne organizacije.

Tudi iz lastnih egoističnih razlogov bi morala velika podjetja podpirati te organizacije. Kajti na ta način bi se dobro priporočila javnosti, dokazala bi svojo občekoristnost in marsikatero ugodnost

bi mogla doseči, marsikatero pa tudi ohraniti, ki je morda danes zelo ogrožena. Če kdo javnosti nekaj daje, more od javnosti tudi nekaj zahtevati. Kdor pa javnosti ne pozna, ta se naj tudi ne čudi, če ga javnost ne pozna. Mnogo manj težkih besed bi pri nas padlo na račun tujih podjetij, če bi ta vsaj tu in tam dokazala, da imajo vsaj nekaj razumevanja za naše kulturne in nacionalne potrebe. Če pa tega razumevanja ne po-

kažejo, potem ni čuda, če se javnost vedno bolj odločno vprašuje, zakaj neki puščamo, da delajo tuja podjetja pri nas tako lepe dobičke.

Niti pri največjih kulturnih narodih ne morejo kulturne organizacije živeti brez izdatne podpore javnosti. Še manj seveda pri nas. Ni zato prav, če morajo naše kulturne organizacije na svojih občnih zboreh konstatirati, da so morale delati brez podpore javnosti, če ne morejo izkazati med svojimi

podporniki tudi velika podjetja. Takšne konstatacije odkrivajo že napako v naši nacionalni organiziranosti in zato se ta napaka ne sme trpeti.

Naše kulturne ustanove delajo dobro in napredujejo. Ne morejo pa dokazati pravih uspehov, ker imajo premalo sredstev. Ta sredstva jim mora dati javnost, ker je smisel gospodarskega pridobivanja v tem, da raste splošna kultura naroda.

za druge predmete, se mora iz novele črtati.

Po določbah § 182., ki vsebujejo predmete, s katerimi je

krošnjarjenje

prepovedano, se je zahtevalo, da se doda posebna točka, po kateri bo prepovedano krošnjariti »z blagom inozemskega izvora«, nadalje se je sklenilo zahtevati, da se vstavi v načrt posebna točka, po kateri bo prepovedano krošnjariti z manufakturnim blagom. Poleg tega je vnesti določilo, po katerem se minister za trgovino in industrijo pooblašča, da sme na predlog zbornice z uredbo prepovedati krošnjarjenje tudi z drugimi predmeti.

Glede določb § 137., po katerih je producentom dovoljeno prodajati v majhnem obsegu tudi blago, če spada to blago v njih stroko in je postranskega pomena, se je sklenilo, zahtevati izpremembo novele v tem smislu, da smejo imetniki proizvajalnih obrtov prodajati v manjšem obsegu tudi blago, ki ga sami ne izdelujejo, ako spada to blago v njih stroko in če ta posel služi samo kot neobhodno dopolnilo uspešne prodaje lastnih proizvodov.

Glede nakupov, ki jih smejo v smislu § 137. zak. o obrtih izvrševati pri nas inozemci brez posebne obrtne pooblastila, se je sklenilo, da je smatrati tako poslovanje inozemcev kot izvrševanje trgovskega obrta v naši državi, če kupujejo blago pri nas v svrhu preprodaje v inozemstvu in če ta njihov posel ne dobi značaja stalnosti. V sporih glede značaja stalnosti je zaslišati zbornico.

Pod združenja trgovcev

naj bi spadali v smislu predlogov, ki bodo predloženi ministrstvu samo trgovski obrti v ožjem smislu besede, t. j. obrti, ki se pečajo s kupoprodajo blaga ali posredovanjem teh poslov. Za obrte, ki so slični trgovskim, naj se osnuje posebno združenje. Za osnovanje trgovskega združenja, ki naj obsega praviloma okoliš enega sreza, je zahtevati, da šteje najmanj 100 članov. Strokovna združenja trgovcev smejo obsegati dva ali več srezov in tudi območje cele banovine ali ene zbornice, če smatra zbornica, da je uspešno delovanje takega združenja zajamčeno.

Po dosedanjih določilih sme oseba, ki je prestala z obrtovanjem, vendarle ostati član združenja, če se priklasi v članstvo. To določbo je spremeniti v tem smislu, da smejo take osebe ostati še nadalje člani združenja, ako uprva to odobri, vendar ne smejo biti

Kako se naj spremeni obrtni zakon

Anketa zbornic o noveli obrtnega zakona

V prostorih Trgovinske zbornice v Beogradu je bila v dneh od 9. do vključno 14. maja t. l. anketa vseh gospodarskih zbornic v državi glede od ministrstva za trgovino predložene novele obrtnega zakona.

Ankete sta se udeležili v imenu trgovinskega odseka ljubljanske zbornice predsednik odseka gosp. Albin Smrkolj in tajnik dr. Ivan Pless. Razen splitske zbornice so bile na anketi zastopane vse zbornice v državi.

V imenu ministrstva za trgovino in industrijo sta prisostvovala razpravam prvi dan načelnik dr. Krpan in tajnik dr. Brusić, naslednje dni pa samo dr. Brusić.

Razprave je vodil predsednik banjaluške zbornice g. dr. Toša Zurović.

Razprave so se začele v ponedeljek dne 9. t. m. ob 9. uri dopoldne in so trvale vsak dan do vključno soboto 14. t. m., ko se je anketa zaključila ob 13. uri.

Glede trgovinskih obratov

se je sklenilo, da se v glavnem predlagajo naslednje izpremembe ministrskega načrta novele, oz. zakona samega:

Novela, ki jo je ministrstvo za trgovino in industrijo predložilo zbornicam v izjavo, vsebuje predvsem v uvodnih odredbah nove določbe, po katerih bi se krog trgovske in obrtne delavnosti, ki naj bi bila izvedena od odredb obrtnega zakona, znatno razširil.

Po določbah ministrskega načrta bi bila od določb zakona o obrtih izvzeta ne samo kmetijska in gozdna proizvodnja, ampak tudi »prodaja« produktov take proizvodnje. Tako izjemno določilo bi se moglo po dosedanjih izkušnjah v najširšem obsegu zlorabljati, zato se je sklenilo, da je iz ministrskega osnutka črtati novi stavke: »prodaja njihovih proizvodov«, ter da je v načrt vnesti določbo, da je za prodajo takih proizvodov potrebno pooblastilo kot za redno trgovino.

Po točki 3. § 1. ministrskega načrta bi bilo od določb zakona izvzeti poleg monopolov itd. tudi Poštno hranilnico, Drž. hipotekarno banko, Drž. tiskarno, Narodno banko, »Prizad« itd. Anketa je sklenila, da se vsi ti zavodi črtajo iz izjemnih določb, ker ni razlogov, da bi se njihovo poslovanje izvzelo iz določb zakona.

Po točki 4. § 1. bi smeje apoteke brez obrtne pooblastila za trgovino prodajati poleg zdravil, zdravilnih specialitet in drugih tudi »higienski in sanitetni material«. Pojem »higienski in sanitetni material« je preširok in ob-

sega blago, ki je v prostem prometu, za čigar prodajo je potrebno tudi apotekam pooblastilo za redno trgovino; zato se je sklenilo, da se morajo besede »higienski in sanitetni material« iz besedila ministrskega osnutka črtati.

Od odredb zakona so po odstavku 3. § 1. izvzete gospodarske zadruge in so v ministrski noveli iz besedila sedaj veljavnega zakona črtani pogoji, po katerih je bilo doslej poslovanje zadrug izvzeto od določb zakona in s tem tudi znatno omejeno. Anketa je morala upoštevati pravno stanje, ki je nastalo po novem zakonu o gospodarskih združenjih in je morala omejiti svoje zahteve samo na predlog, da se ministrski načrt novele dopolni v tem smislu, da so gospodarske zadruge izvzete od določb zakona, razen od kazenskih določb, ki jih predvideva zakon za obrtne prekrške.

Vprašanje trgovske usposobljenosti

Najvažnejši so bili predlogi, sprejeti k § 19., ki se tiče trgovske usposobljenosti. Soglasno se je sklenilo, da se v tem pogledu zahteva naslednje: 1. Za izvrševanje trgovinskih obrtov je potreben dokaz posebne izobrazbe. Kot dokaz te izobrazbe se zahteva praviloma izpričevalo o uspešno položenem pomočniškem in trgovskem izpitu. Pomočniški izpit se sme polagati po najmanj triletni učni dobi, trgovski izpit pa po najmanj dvoletni zaposlitvi v svojstvu trgovskega pomočnika v trgovinskem obratu, v industrijski, obrtni in zadrugi prodajalnici.

2. Dovořena Trgovska akademija in njej enaka trgovska srednja šola nadomešča zaposlitve kot vajenec in eno leto zaposlitve kot pomočnik v trgovinskem obrtu.

3. Za prodajo sadja, povrtnine, mleka, mlečnih proizvodov, jaje, perutnine in cvetja na stojnici brez lokala ni potreben dokaz usposobljenosti.

4. Osebe, ki so izvrševale najmanj pet let samostojno kak trgovinski obrt brez dokaza usposobljenosti ali kak rokodelski obrt, smejo po enoletni zaposlitvi v trgovinskem obrtu in uspešno položenem trgovinskem izpitu, ako ni od obustavitve njihovega obrtovanja preteklo več kot tri leta, izvrševati trgovinski obrt, ki je soroden stroki, katero so doslej izvrševali. Prehod na izvrševanje drugih trgovinskih strok, takim osebam ne bo dovoljen.

Dokaza o usposobljenosti je oproščena oseba, ki je izvrševala najmanj pet let »višje trgovske

posle« v vseh obratih, ki spadajo pod zakon o obrtih.

Nadalje se je sklenilo glede posloводства predlagati naslednje izpremembe:

Trgovinski obrti se smejo izvrševati tudi po usposobljenem poslovodji. Poslovodja sme sicer opravljati posloводство v več obratih, če jih more istočasno nadzirati, toda samo, če so ti obrti last ene in iste osebe. Poslovodja, ki je že zaposlen v enem obratu, ne sme prevzeti posloводства v obratu, ki je last druge osebe.

Glede podružnic se je določilo, da se mora zahtevati poslovodja za vsako podružnico, ki je izven občine, v kateri je sedež glavnega obrata, ne glede na oddaljenost podružnice od glavnega obrata.

Pri rokih, določenih za zbornice za izdajo potrdil po § 19. se je sklenilo izpremeniti ministrsko uredbo v tem smislu, da ostane pri dosedaj veljavni določbi, to je, da morajo združenja predložiti vlogo zbornici v petih dneh, zbornica pa, da mora vlogo rešiti v desetih dneh.

Glede iskanja naročil

se je sklenilo zahtevati izpremembo določb § 143. v tem smislu, da bo vsako iskanje naročil pri privatnikih brez izjeme prepovedano. Na pismeni poziv naj bo dovoljeno iskati naročila pri privatnikih samo za kmetijske stroje in kmetijsko orodje, za pisalne in šivalne stroje.

Osebe, ki iščejo naročila, morajo imeti predpisano legitimacijo, ki se bo izdajala, ne kakor sedaj vsaki osebi, ampak samo onim osebam, ki dokažejo trgovsko usposobljenost po § 19. Pooblastilo, ki ga vsebuje sedanji veljavni zakon oz. novela, da sme minister z uredbo dovoliti iskanje naročil pri privatnikih tudi

Prijavite sobe!

Vsak dan prihajajo nove prijave udeležencev kongresa in vedno v večjem številu. Posledica tega je, da vsak dan vedno bolj primanjkuje sob.

Uspeh kongresa pa je odvisen od tega, da bo vsak udeleženec kongresa imel dobro prenočišče!

Zato apeliramo na vse trgovce in gospodarske ljudi, da takoj odstopijo stanovanjskemu odseku vsako sobo, ki jo morejo količkaj pogrešati. Za kongresne dni mora vsak zaveden trgovec resignirati na komodnost!

Zato prijavite sobe stanovanjskemu odseku »Trgovski dom« ali najbližjemu trgovcu!

člani uprave ali nadzorstva združenja.

Imenovanje tajnika združenja odobri glavna skupščina, drugo osebje pa uprava. Pristojna zbornica bo določila, kakšno strokovno in šolsko kvalifikacijo morajo imeti. Osebe združenj ima v disciplinskih zadevah pravico pritožbe na zbornico.

Glede

zavarovanja trgovcev

se je sklenilo izpremeniti zakon v tem smislu, da minister za trgovino in industrijo predpiše uredbo o zavarovanju po predlogu, s katerim bo soglašala večina pristojnih zbornic. S tem se hoče iz-

daja uredbe pospešiti, ker bi bilo sicer nemogoče dobiti soglasje vseh zbornic.

Važen je tudi predlog, ki bo predložen ministrstvu, da se v vseh mestih z nad 15.000 prebivalci ustanovi pri občinah upravnih oblastih I. stopnje poseben oddelek,

ki bo izvrševal posle obrtne policije.

Oddelek bo imel zlasti dolžnost pobijati šušmarstvo. Funkcionarji tega oddelka bodo smeli intervenirati neposredno na licu mesta po prejetih ovadbah in prekrških tudi na kraju samem kaznovati.

Ker ne vsebuje načrt ministr-

ske novele nobenih predlogov za izpremembo II. dela zakona, t. j. glede določb o pomožnem osebju, ker pridejo te določbe v uvodni zakon k trgovinskemu zakonu, se anketa glede II. dela ni izjavila.

Že v železni dobi

so mednarodne »steze« od Jadranskega do Baltiškega morja potekale skozi naše ozemlje. Tudi najvažnejše rimske ceste proti vzhodu so križale dravsko banovino. Njeno odlično geopolitično važnost v Evropi bo prikazala razstava »Cesta« na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. junija.

Občni zbor Narodne galerije

Ob lepi udeležbi je bil v soboto popoldne občni zbor Narodne galerije, naše reprezentativne umetnostne ustanove. Zbor je otvoril zaslužni predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer ter po pozdravu navzočih podal temelji-

to in obširno predsedniško poročilo, ki je cel program, kako se naj pri nas goji lepa umetnost.

Iz njegovih globoko preudarnih in pomembnih izjavanj posnemamo:

Poročilo predsednika dr. Windischerja

Pri presojanju dela N. G. se ne sme pozabiti, da so naša sredstva silno skromna, da moramo trikrat preudariti vsak izdatek, ker moramo večino svojih prejemkov uporabljati za kritje rednih izdatkov naše uprave. Zato preostaja od subvencije banovine in mesta Ljubljane ter naše malenkostne članarine komaj večja vsota za nakup novih ali starih umetnin. **Kuhati moramo dobesedno z vodo in štediti ko kraška gospodinja.**

A kljub temu je postala Narodna galerija lepa in dragocena slovenska kulturna ustanova, da smemo mirne vesti ponoviti besede svetnika popotnika: Pridite in pogledite!

V preteklem proračunskem letu je prejela N. G. prvič subvencijo od države v višini 25.000 dinarjev.

Predsednik dr. Windischer se je nato toplo zahvalil vsem podpornikom Nar. galerije, zlasti banu dr. Natlačenu, županu dr. Adlešiču, mariborskemu županu dr. Juvanu, knežskofu dr. Rožmanu in msgr. Steski, ter dr. Sušniku, dr. Moletu in načelniku Fleretu. Posebej pa še prosvetnemu ministru Magaraševiću, ki si je osebno ogledal zbirke N. G. in obljubil v prihodnje drž. subvencijo v višini 40.000 din letno.

Vendar pa je treba poudariti, da bi zaslužila N. G. vse drugačno razumevanje, kakor pa ga je deležna. Zlasti pogreša podpornikov — zasebnikov, ki bi jo morali bolj podpirati tako z denarjem kot tudi z darovanjem umetnin. V današnji dobi mrzle gmote prizadevanje za dvig naše likovne kulture ne dobi za dostojnega odmeva v tistih slovenskih krogih, ki bi morali imeti toplo srce in odprto roko za potrebe naše narodne kulture. Vendar pa zaradi tega ni uprava NG nikdar malodušno oklevala, temveč z vero v boljše čase delala naprej.

Uprava N. G. se zaveda, da njeno delo ni popolno, da je treba opraviti še mnogo notranjega dela, zlasti pa manjka dober katalog del. Pičla sredstva so prva ovira, druga v tem, da so vsi naši so-trudniki čez glavo zagrjeni s poklicnim delom in s svojim prostovoljnim delom pri drugih kulturnih ustanovah.

N. G. je v prvi vrsti muzej ali zbirka kiparskih in slikarskih umetnin. Vendar pa naj ne bo začarani grad, temveč živahen obrat, da se v okviru naših stalnih zbirk prirejajo pod posebnimi gesli manjše razstave, ki naj opozore na predmetne ali pokrajinske posebnosti. Z njimi bi se tudi uspešno vzgajalo občinstvo za razumevanje umetnosti.

Navzlic svojemu muzealnemu značaju ni N. G. nikdar ostala v tem ožjem delokrogu, temveč je kazala zanimanje za vse probleme naše likovne umetnosti. Zlasti naš upravnik g. Ivan Zorman je svoje bogate izkušnje in svojo strokovno sposobnost vedno rad stavil na razpolago prizadevanjem likovnih umetnikov ter vsem drugim razstavam.

Sploh so bili odnosi in med N. G. in likovnimi umetniki nekaljeno dobri. N. G. je rada podpirala vsa njih prizadevanja. Z zanimanjem smo spremljali VI. kongres likovnih umetnikov v Ljubljani in še posebej njih prizadevanja, da se ustanovi Akademija umetnosti v Ljubljani.

Če zahtevamo v okviru našega celotnega kulturnega napredka svojo lastno likovno umetnost, potem ne smemo pozabiti, da je ne moremo imeti brez slovenskih likovnih umetnikov. Zato je tem treba dati zadostno gnotno podporo, da morejo po dokončanih študijah razširiti po velikih kulturnih središčih svoje obzorje. To, kar se danes v ta namen stori, je vse premalo in naš umetniški naraščaj ne more naprej v svojem poletu, ker mu manjka v našem pretesnem mestu pobud. Prosim in rotim naša poklicana javna mesta, zlasti pa prosvetno upravo in naša mesta, da omogočijo našim darovitim likovnim umetnikom, da se v velikem svetu tehnično in duhovno dovrše. Z malenkostnimi podporami ni nič doseženo in kurzistični kratki izleti v tuje galerije ne zadostujejo. To so samo duhovni mimohodi, ki sicer mla-dega človeka vzvalove, ne dajejo pa trajnega učinka.

Javna roka je dolžna prožiti umetnikom podporo ter se brigati zlasti za usodo talentiranih kiparjev in slikarjev. Treba jim je dati stipendije, a dovolj izdatne. V interesu naših umetniških tradicij, v interesu ideje in kulturnega problema moramo povečati svojo skrb živim umetnikom in jim omogočiti študij v tujini. Ta denar bo dobro investiran le, če bo dovolj izdaten.

Čujem, da se po prizadevanju odvetnika dr. Egona Stareta bliža uredništvu študijski fond iz barona Schweglove zapuščine. Vsaj en del teh sredstev naj bi se porabil tudi za študij naših likovnih umetnikov. Skrbimo za naše umetnike v interesu razvoja in napredka naše likovne kulture.

Predsednik dr. Windischer je nato predlagal, da se ustanovi v svrhu izvedbe problema, da se naša likovna umetnost sistematično pospešuje, posebno Društvo pri-

jatelj slovenske likovne umetnosti.

Svoje poročilo je zaključil predsednik dr. Fr. Windischer z naslednjim lepim pogledom v bodočnost:

»Leta 1927. sta Znanstveno društvo v Ljubljani in Narodna galerija zasnovala in razvila prevažno akcijo za ustanovni fond v korist Akademije znanosti in umetnosti ter N. G. Akcija je imela za naše razmere dosti lep uspeh in sta si obe ustanovi nabrane vsote, kakor domeni, razdelile. N. G. je bila poslej leta 1933. odprta v današnji uredbi. Znanstveno društvo pa je kot predhodnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti smoteno in trajno zasledovalo svoj cilj. Ustanovljena je bila decembra meseca Akademija znanosti in umetnosti najprej v začasni obliki in je dobila svojo prvo upravo. V proračunskem zakonu 1938/39 je bila dana zakonita podlaga za ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Danes pa smo zvedeli iz dnevnika, da je bil prezaslužni vseučiliški profesor dr. Ramovš zadnje dni v Beogradu, kjer je bil dogotovljen pravilnik za Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani. N. G. se veseli, da je na vidiku naša tako dolgo zaželeni najvišja ustanova za znanstvo in umetnost. Skoro bo dosežen naš kulturni Triglav in N. G. je ponosna, da bo v okrilju znanosti in umetnosti kot državne ustanove in vrstnice akademij v Beogradu in Zagrebu garantiran velik razvoj slovenski znanosti in umetnosti.

Z glasnim odobravanjem so sprejeli zborovalci to poročilo.

Obširno tajniško poročilo je podal

tajnik prof. Šantel.

Članstvo N. G. se je razveseljivo pomnožilo. Novi ustanovniki so po-

stali: univ. prof. dr. Regen, univ. prof. dr. Murko, dr. Josip Tičar, Ivan Brolih, ind. Rado Hribar in posestnik Fran Vesel. Umrli pa so nadškof dr. Jeglič, univ. prof. dr. Šerko, ga. Marija Babnik, ga. Antonija Kadivčeva in pisatelj dr. Ivan Lah. N. G. je priredila več predavanj in vodstev po razstavah. Zbirke je obiskalo 5954 nedeljskih izletnikov in 2290 drugih obiskovalcev. S svojim obiskom je počastil N. G. tudi Nj. Vel. kralj Peter II. Zbirke N. G. so narasle za 102 deli, t. j. za 195 predmetov. 60 del je bilo nakupljenih, 42 pa darovanih. Med darovalci so bili dr. Fran Windischer (ki je daroval največ), nadalje ga. dr. Cankarjeva, Rado Hribar, dr. Virant, Ida Gvajc, Ksenija Glišičeva, dr. Peter pl. Karlwill in Peter Romavh, banska uprava, mestna občina ljubljanska in škofijski ordinariat.

Tajnik prof. Šantel je nadalje omenil v svojem poročilu ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti ter fonda za ustanovitev Moderne galerije, za katerega je darovala rodovina Hribar 3 milijone dinarjev. V poslopu Moderne galerije bo velika dvorana ter prostori za razstave in za ateljeje umetnikov. Ustanovil se je poseben odbor, ki upravlja ta fond. Nato omenja tajniško poročilo razstave, ki jih je priredila N. G., zlasti razstavo bratov Šubicev. Prostori N. G. so postali tesni. Napravila se je nova katalogizacija del. N. G. je ustanovila tudi svoj lastni fotolaboratorij. (Odobravajte.)

Blagajniško poročilo je podal vzorno vestni blagajnik g. Pretnar. N. G. je prejela od leta 1936. do leta 1938. naslednje subvencije: od države 24.829 din, od banske uprave 101.000 din, od ljubljanske mestne občine 98.789 din ter od mariborske občine 5000 din, skupno okoli 230.000 din. Članarina je dala nekaj nad 9000 din. Vseh dohodkov je imela N. G. 318.576 din, vsi izdatki za režijo so znašali nad 163.000, za nakup in popravilo umetnin je izdala okoli 85.000 dinarjev, vzdrževanje Narodnega doma je veljalo N. G. 17.000 din. Premoženje N. G. se je znižalo od 64 na 20 tisoč, a vsa gotovina N. G. znaša samo 9500 dinarjev.

V imenu nadzorstva je predlagal dr. Milan Šubie odboru absolutorij blagajniku pa s pohvalo.

Soglasno je bil nato izvoljen odbor ter ves stari odbor. Namesto odbornikov upolnomocenega ministra dr. Cankarja in kasacijskega sodnika dr. Gradnika, ki nista več v Ljubljani, sta bila izvoljena kulturni urednik »Jutra« Božidar Borko in kulturni urednik »Slovenca« dr. Tine Debeljak. Nato je predsednik dr. Windischer zaključil občni zbor.

Denarstvo

Beograjska borza

Tendenco pri drž. papirjih je bila ves teden čvrsta, čeprav se javna roka sploh ni pojavila na trgu kot kupec. To je bilo tudi nepotrebno, ker je bilo dovolj živo povpraševanje zasebnikov. Kljub temu pa so tečaji 6% dalmatinskih in begluških obveznic nekoliko popustili, dočim so dolarski papirji znova narasli. Tako so dalmatinske in begluške nazadovale od 92'75 na 92'50, 7% Blair pa napredoval od 94'25 na 95, 7% Seligman od 100 na 101, 8% Blair od 99 na 100, 7% stabilizacijsko posojilo od 99'25 na 99'75. Vojna škoda se je dvignila od 482'75 na 485. Ves promet v efektilih je znašal 6'7 milij. din, za 1'9 milij. manj kot prejšnji mesec.

Vse devize v svobodnem prometu so imele čvrsto tendenco. Funt se je mogel ohraniti na dosedanji višini samo z intervencijo. Klirinška marka je ostala nespre-

menjeno na 1460. Avstrijski šiling pa je proti koncu tedna dosegel 900. Uradne devize pa ne kažejo skoraj nobenih sprememb. Ves devizni in efektni promet je znašal 32'4 milijona din, dočim je znašal prejšnji teden 40'9 milijona.

Rok za vlaganje prošelj za zaščito po uredbi o zaščiti denarnih zavodov je bil ponovno podaljšan do 23. avgusta. Sedaj pa se pripravlja nov načrt o odlogu plačil za denarne zavode, in sicer po vzoru švicarskega in češkoslovskega zakona.

Na zagrebški borzi je znašal pretekli teden ves promet v efektilih 1.2 milijona din, v devizah pa 37,5 milijona din.

Drž. hip. banka izjavlja, da nikakor ne more znova znižati obrestne mere, kakor to zahtevajo beograjski hišni posestniki.

Narodna banka je izplačala dne 20. maja nakaznice v poljskem kliringu do št. 1060 z dne 29. novembra 1927., v italijanskem do 13.413 z dne 1. februarja.

Italijanski finančni minister Thaon di Revel je podal ekspozé, v katerem je naznanil, da bo vlada v kratkem uravnovesila proračun. Zanimal je tudi vse vesti o bližnji devalvaciji lire.

Politične vesti

Bolgarsko sobranje je bilo otvoreno v nedeljo popoldne s prestolnim govorom carja Borisa. Uvodoma je car naglasil, da je ugled Bolgarske zaradi njenih dobrih odnosov z vsemi državami narastel. Spominjal se je posebej prijateljskega pakta z Jugoslavijo. Bolgarska je sklenila tudi celo vrsto gospodarskih pogodb z drugimi državami. Na koncu svojega govora je apeliral na vse Bolgare, da se v solidarnosti posvetijo delu za napredek Bolgarske.

Predsednik romunske vlade patriarh Miron je prisel v Varšavo, kjer ga je sprejel ministrski predsednik Sladowski in drugi odličniki. Poljski listi pišejo, da je obisk patriarha nov dokaz iskrenega poljsko-romunskega prijateljstva, ki se bo sedaj še utrdilo.

Predsednik republike dr. Beneš je odšel v Tabor, kjer je bil sprejet z velikanskimi manifestacijami. Pri tej priliki je imel znamenit govor, v katerem je med drugim dejal:

Tabor je za zgodovino Češke vzor in opomin. Sedanji čas je eno najresnejših razdobj od svetovne vojne. Izognili se bomo vsem napakam. Ne smemo pa dopustiti, da bi nas razcepili. Vedno moramo ostati enotni. Ne bojimo se bodočih dni, ker se sploh nič ne bojimo. Pripravljani smo na vse! Že dve leti se je računalo z možnostjo evropske vojne. Upam pa vseeno na mir, ker moremo zaradi angleško-francoskega prijateljstva ter angleško-italijanskega sporazuma gledati z zaupanjem v bodočnost.

Nato je prešel predsednik Beneš na notranjo politiko ter izjavil, da pripravljajo češkoslovaška vlada temeljito ureditev manjšinskega vprašanja. Manjšinski zakon bo češkoslovaški doprinos za pomirjenje Evrope. Nikakor pa se ne bo izpremenil demokratični režim v Češkoslovaški ter bo ostala tudi sedanja vladna koalicija. Nadaljnje kršitve avtoritete oblasti se ne bodo več dopustile. 20 let smo bili država reda in miru ter moramo Evropi sedaj dokazati, da hočemo to tudi ostati. Verujem v uspeh našega političnega režima. Ostali bomo odločni, hrabri in edini. Govor dr. Beneša je napravil silen vtis v vsej Češkoslovaški.

Češkoslovaška vlada je poklicala pod orožje en letnik rezervistov in en letnik nadomestnih rezervistov, izpolnjen z rezervisti specialnih orožij. Uradno se vpoklic uteemeljuje kot potreba, da se seznanijo rezervisti z novim orožjem ter da se preprečijo vsi nemiri in neredi v nedeljo, na dan občinskih volitev med sudetskimi Nemci.

Ti nameravajo, kakor poročajo angleški listi, sklicati takoj po volitvah vse izvoljene občinske zastopnike k skupni seji, na kateri bi izvolili Henleina kot svojega Führerja. Nato bi ustanovili kar svojo vlado.

Občinske volitve same so potekle mirno in brez incidentov.

Angleški veleposlanik v Berlinu je ponovno interveniral pri nemškem zun. ministrstvu zaradi zbiranja nemških čet na češkoslovaški meji. Angleški veleposlanik je ponovno svetoval nemški vladi, naj ne posega v razvoj dogodkov na Češkoslovaškem. Obvestil je tudi nemško vlado o sporazumu, ki je bil sklenjen med angleško in francosko vlado glede Češkoslovaške. Francija in Anglija ne bi na noben način mogle dopustiti, da bi se kakor koli okrnila samostojnost in neodvisnost češkoslovaške republike.

Angl. zunanji minister lord Halifax se je nenadoma vrnil v London zaradi razvoja dogodkov na Češkoslovaškem.

Henlein bi se moral te dni začeti pogajati z ministrskim predsednikom dr. Hodžo, ker je manjšinski statut češkoslovaška vlada že izdelala. Namesto pa, da bi se pogajal, je rajše odpotoval na počinice v Alpe. Pač jasen dokaz, da sudetski Nemci nočejo sporazuma s praško vlado. To potrjujejo tudi številne demonstracije in provokatorski nastopi sudetskih Nemcev celo v Pragi. Na shodu sudetske stranke pa je poslanec te stranke Sönsler odkrito izjavil, da ne pristane stranka na noben kompromis, temveč se morajo vse njene zahteve, ki jih je navedla na kongresu v Karlovih Varih, do zadnjega izpolniti.

Sučov so po kravah bojih vendarle zavzeli Japonci. Izgube na obeh straneh so bile velikanske. Japonci sicer poročajo, da se jim je posrečilo obkoliti vso kitajsko vojsko, kar pa ni res, temveč se je kitajski vojski posrečilo, da se je pravočasno umaknila.

Svoj uspeh so dosegli Japonci predvsem s strupenimi plini, ki so jih uporabljali proti kitajski vojski. Tudi njih premoč v letalstvu je bila odločilne važnosti.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca mlačna;
promet din 10.367.869'81.

Devizna kupčija je bila v mino-
lem borznem tednu zelo živahna,
zlasti z nemškimi markami ter
avstrijskimi šilingi, kar dokazuje-
jo zlasti povečani zaključki v devi-
zi Berlin, Dunaj in London. Na-
pram predzadnjemu tednu znaša
skupni porast deviznega prometa
3,3 milijone dinarjev.

V posameznih devizah je bil
promet sledeči:

Devize:	pred- zadnji	minul teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	73	218
Berlin	2854	3884 priv.klir.
Bruselj	—	107
Curih	460	894
Din-deviza	510	398 priv.klir.
Dunaj	1503	2275 priv.klir.
London	1326	1642 priv.klir.
New York	236	767
Pariz	89	151
Praga	5	1
Stockholm	—	3
Solun	—	28
Trst	12	—

Skupni promet v nemških mar-
kah in avstrijskih šilingih ter v
dinarski devizi pa dosega skoraj
6 in 1/2 milijona dinarjev ali pri-
bližno dve tretjini celote teden-
skega deviznega prometa.

Narodna banka je posredovala
še nadalje v Curihu in Londonu
ter dala skupno za din 160.000—
deviznega blaga.

V avstrijskem privatnem klirin-
gu je beležil

avstrijski šiling:

16. maja 1938	din 888—898
17. maja 1938	din 888—898
18. maja 1938	din 888—898
19. maja 1938	din 890—9—
20. maja 1938	din 9—910

V privatnem kliringu je notira-
la nemška marka tudi ves minuli
teden brez izprememb, to je na
bazi din 14'40 v povpraševanju in
din 14'60 v ponudbi; prav tako ne-
spremenjeno je beležil ves čas
angleški funt, in sicer din 238—
za denar.

Devizna tečajnica zadnjega ted-
na kaže vidnejše slabljenje skoraj
vseh deviznih tečajev. Tako znaša
tečajna razlika, izražena v poenih,
pri devizi Amsterdam —5'76, Ber-
lin —1'50, Bruselj —0'76, London
—0'58, New York —7'51, Pariz
—0'32, Praga +0'21, Trst —0'35.
Curih je ostal nespremenjen.

Devize s primo	Povpr.	Pon.
Narodne banke	din	din
Amsterdam	16. V. 2419-16	2433-76
	20. V. 2413-40	2428—
Berlin	16. V. 1753-03	1766-91
	20. V. 1751-53	1765-41
Bruselj	16. V. 734-95	740-01
	20. V. 734-19	739-26
Curih	16. V. 996-45	1003-52
	20. V. 996-45	1003-52

London	16. V. 216-85	218-91
	20. V. 216-27	218-33
New York	16. V. 4337-26	4373-57
	20. V. 4329-75	4366-07
Pariz	16. V. 121-94	123-38
	20. V. 121-62	123-06
Praga	16. V. 151-93	153-04
	20. V. 152-14	153-24
Trst	16. V. 229-19	232-27
	20. V. 228-84	231-92

Efektno tržišče

Tendenca za državne efekte
stalna.

Tudi v mino-lem tednu je noti-
rala Narodna banka pretežno na
bazi din 7300— za denar in din
7400— za blago, le 20. t. m. je
blago popustilo na din 7350—. Nasprotno pa je Trboveljska pre-
mogokopna družba 19. t. m. osla-
bela za pet točk v povpraševanju,
a 20. t. m. za istotoliko v ponudbi.
Notice državnih efektov bi bile na-
slednje:

	1938	din	din
7% inv. pos.	16. V. 99—	100—	100—
	20. V. 99—	101—	101—
8% Blair	16. V. 98-50	100—	100—
	20. V. 99-50	100-50	100-50
7% Blair	16. V. 94-50	95-50	95-50
	20. V. 94-50	95-50	95-50
4% agr. obv.	16. V. 62—	64—	64—
	20. V. 63—	64—	64—
4% drž. gar.	16. V. 51—	53—	53—
agr. obv.	20. V. 51—	53—	53—
6% begl. obv.	16. V. 93—	94—	94—
	20. V. 93-50	94-50	94-50
6% dalm. obv.	16. V. 92-50	93-50	93-50
agr. agr.	20. V. 92-50	93-50	93-50
7% Seligman	16. V. 91-50	100—	100—
	20. V. 100—	101—	101—
2-5% vojna škoda	16. V. 481—	483—	483—
	20. V. 484—	486—	486—

Žitno tržišče

Tendenca zelo trdna.

Promet je bil neznaten, cena pa
je popustila za din 2'50 pri pšeni-
ci, medtem, ko je ostalo žito — in
mlevski izdelki — notiralo brez
izprememb. Na zadnji borzni dan
so bile dosežene te najnižje, ozi-
roma najvišje cene:

Žito:	din	din
Koruz:		
času primerno suha, s		
kvalitetno garancijo,		
franko nakladalna		
postaja	120—	125—
Pšenica:		
juž. banatska, 77 kg,		
2% primesi, zdrava,		
suha, rešetana, plač-		
ljivo proti duplika-		
tu, franko nakladal-		
na postaja	237-50	242-50
gor. bačka, 78 kg, 2%		
primesi, zdrava, su-		
ha, rešetana, plačli-		
vo proti duplikatu,		
franko nakladalna		
postaja	247-50	252-50
Ječmen:		
62 kg, 2%, suh, zdrav,		
rešetan, plačljivo pro-		
ti duplikatu, franko		
nakladalna postaja .	175—	180—
63/64 kg, 2%, suh,		
zdrav, rešetan, plač-		
ljivo proti duplikatu,		
franko nakl. postaja	180—	185—

Rudolf Dostal:

Naše stare trgovske in prometne ceste

V.

Trgovski promet na vod- nih cestah

V tisti dobi se je prevažalo mno-
go blaga tudi po Ljubljani, Savi,
Savinji in Dravi. Ljubljanski čol-
narji, ki so imeli svoje posebne
pravice in svobodščine, niso bili v
sodnih stvareh podložni mestnim
očetom in sodnikom, temveč je
bila njihova gospodstva takomeno-
vani vodni mitničar (Wasser-Maut-
ner). Pravico rečne plovbe po
Ljubljani je imel deželni knez;
za določeno plačo in odškodnino
je oddajal v najem ljubljanskim
čolnarjem 7 do 9 velikih ladij za
prevažanje blaga. Leta 1564. je
dobil to pravico za kratek čas
ljublanski mestni magistrat, ki
je pozneje kupil od cesarja Ferdi-
nanda pravico plovbe z ladjami
vred. Ta vsota je bila za tiste čase
neznansko velika, kar priča o zelo

razviti trgovini z rečno plovbo. Ta
pa je postala v Valvasorjevem času
zopet cesarska last, čolnarji na
Ljubljani in Savi pa so bili pod-
rejeni cesarskim oblastem. Valva-
sor nam o tem piše:

»Na Ljubljani je vse polno čol-
nov, po njej se prevažajo blago, ki
prihaja iz Italije in se pošilja tja.
Brodari se podnevi in ponoči na
majhnih in velikih ladjah. Manjše
ladje so stesane iz enega samega
debla in imajo lesene strehe, če
je potrebno. Ponoči se pod njimi
dobro spi, majhni čolni vozijo na-
vadno ponoči; če dežuje, so pod
streho, pozimi pa na varnem in
na toplem. Večje ladje so tesane
in zgrajene iz mnogo debel ter
nosijo nad 300 centov teže. Na
Ljubljani je vedno polno ladij.
Po njej se lahko vozi gor in dol,
ker leze tako počasi, da se sko-
raj ne zapazi, ali stoji ali teče.
Vendar je globoka 3, 4, 5, pa tudi
do 6 sežnjev.«

Vseh velikih čolnarjev s hlapci
je bilo za časa Valvasorja 50. Ra-
zen teh so tovorili blago še mali
čolnarji s svojimi majhnimi čolni
(Einbäumler). V Ljubljani jih je

bilo trideset, na Vrhniki šestdeset,
v Podpeči, Loku in na Igu pa po
trideset. Vsak teh krajev je imel
svojo čolnarsko zadrugo. V svojih,
sicer majhnih, a tem urnejših čol-
nih so prevažali blago in popot-
nike, ki so se rajši vozili po vodi,
kakor da bi jezili po slabih potih.
Leta 1720. so začeli pod cesarjem
Karolom VI. graditi veliko, tako-
imenovano cesarsko cesto z Du-
naja v Trst. S tem je Ljubljanska
zgubila pomen trgovske prometne
zveze.

Mnogo daljša trgovska vodna ce-
sta je bila Sava, dasiravno zaradi
deročega toka in nevarnih čeri v
strugi za brodarjenje ni bila tako
ugodna kakor Ljubljanska. Valva-
sorju je bila Sava bolj nevarna
kakor Donava in Rena, zato piše:

»Res ima Donava velike nevarne
vrtince, a kaj so ti proti Belemu
slapu med Knežakom in Zidanem
mostom. Od Knežaka do Zidanega
mosta je tri milje daleč, toda naj-
bolj ugodna mesta na tej progli so
še vedno bolj nevarna in zopna
kakor vsak donavski vrtinec.«

Valvasor se ni mogel načuditi
drznim čolnarjem, ki so se poda-

Lesno tržišče

Tendenca zelo mlačna.

Položaj na našem lesnem trži-
šču še vedno ne kaže nobenega
zboljšanja. V Nemčijo ne izvaž-
amo skoraj ničesar več, ker je kon-
tingent že popolnoma izčrpan.
Prav nikakega upanja ni, da bo v
tem oziru kmalu kaj boljše. Isto
velja za Italijo, kamor sicer še ne-
kaj izvažamo, a sila malo, ker se
uvozna dovoljenja izdajajo v čim-
dalje bolj omejenem obsegu. Skrat-
ka, kriza je tu, v naši lesni trgo-
vini in zelo se bojimo, da bo še
hujša, ker bo bržkone dolgotrajna.
Pri nas produkcija zaenkrat še
ni popustila; zaloge se stalno ve-
čajo, kar povzroča občutno slab-
ljenje cen, ki so že itak nizke vsled
omenjene stagnacije.

Tudi cene plemenitega lesa so
nazadovale, tako n. pr. brestovi ne-
obrobljeni plohi I/II za din 50—,
javorjevi za din 20— in lipovi za
din 30— pri m³. Drva, hrastova
in bukova so se pocenila za din
2— pri 100 kg, pa tudi oglje za
izvoz, t. j. zlasti canella, a le za
din 2— pri 100 kg. Povpraševanja
so živahna za hrastove frize in
boulse ter paralelno bukovo.

Impozantna manifesta- cija mariborskega obrtništva

Potreba po enotnosti obrtništva
ob dvajsetletnici Jugoslavije

V okviru prireditev ob slovesni
proslavi dvajsetletnice obstoja kr.
Jugoslavije tudi mariborski obrt-
niki nečajo zaostati. Zato je Slo-
vensko obrtniško društvo v Mari-
boru sklicalo za nedeljo dopoldne
v verandi pivovarne »Union« ve-
liko manifestacijsko zborovanje
vsega obrtništva Maribora in oko-
lice, v katerem so govorniki po-
vzdignili svoj glas za ohranitev
naše skupne domovine Jugoslavi-
je, obenem pa odločno zahtevali
zaščito, ki so jo naši obrtniki tako
zelo potrebni, ker je velik del ro-
kodelcev ob robu propada.

Manifestacijsko zborovanje je
otvoril in vodil predsednik Slove-
nskega obrtniškega društva Ivan
Sejč, ki je najprej govoril o po-
menu proslave dvajsetletnice Ju-
goslavije. Pri tem je ugotovil ne-
razveseljivo dejstvo, da je v Mari-
boru sicer okoli 800 obrtnikov, da
pa jih je na zborovanju razmero-
ma malo, dočim je okolica zastop-
ana v prav lepem številu.

Predsednik Zveze obrtniških
druženj Miho Vahtar je razprav-
ljal o pomenu obrtniške organiz-
acije in izjavil, da rokodelci tako
dolgo ne morejo z uspehom zaht-
evati svojih pravic, dokler ne bodo
združeni v mogočno enotno fronto.
Odločno se je izjavil proti namera-
ni združitvi vseh okrožnih od-
borov obrtniških organizacij v Slo-
veniji.

Predsednik Združenja krojačev
in sorodnih obrtov Reicher je go-
voril o novelizaciji obrtnega zaka-
na, o vprašanju minimalnih cen, o
nelojalni konkurenci in zlasti o
šušmarstvu, ki povzroča legalnemu
obrtništvu tako ogromno škodo.

Predsednik Združenja frizerjev
in lasničarjev Franjo Novak se je
v svojih izjavah toplo zavzemal
za pavšaliranje davkov in za boj
proti draginji, ki postaja vsak dan
občutljivejša. Javna bremena se
morajo pravično razdeliti. Indus-
trija naj opusti svoje obrtne de-
lavnice, da tudi obrtniki pridejo
do zaslužka. Govornik je ostro na-
stopil proti poslovanju kaznilnic
in zahteval, naj se kaznenci zapo-
slijo pri cestnih delih, obrtniške
izdelke pa naj prepuste rokodel-
cem, ki so za to poklicani. Za
obrtnike se mora uvesti eksisten-
ni minimum vsaj na višini 12.000
dinarjev letno. Pridobitina se mo-
ra za obrtnike izdatno znižati in
pavšalirati tudi v mestih z več kot
10.000 prebivalcev. Za nekatere
obrtniške izdelke, zlasti za mizar-
ske, naj se uvede posebna uvoz-
nina, kot je to že v praksi v Ljub-
ljani, Celju in Zagrebu.

Za Društvo najemnikov je povzel
besedo predsednik Kac, ki se je
zlasti zavzemal za znižanje najem-
nine za stanovanja in zlasti za po-
slovne prostore. Zahteval je tudi
starostno zavarovanje obrtništva

in znižanje obrestne mere, ki pri
Zanatski banki ne sme presegati
6% za obrtniške kredite. Vseka-
kor je potrebno, da se Maribor
uvrsti v prvi razred draginskih
doklad za državne nameščence.

Na koncu impozantnega zboro-
vanja je bila sprejeta

obširna resolucija,

ki poziva vse obrtništvo maribor-
skega okrožja k polnoštevilnemu
sodelovanju pri proslavi dvajset-
letnice osvobodjenja Jugoslavije.

V pogledu novelizacije obrtnega
zakona želimo, da se v polni meri
uvažujejo predlogi združenj mari-
borskega okrožja. Zlasti naglaš-
amo zahtevo, da se ne rušijo ob-
vezna obrtniška združenja, ki ko-
ristno in v zadovoljstvo članstva
delujejo že po več desetletij, ter
da se ohranijo zveze obrtniških
združenj z obligatornim članstvom.

Obrtništvo, ki si še dolgo ne bo
opomoglo od zlih posledic dolgo-
trajne gospodarske krize, zasluži
zaradi svojega konstruktivnega
pomena vsako zaščito in olajšave
od države. Glede neposrednih dr-
žavnih davkov smatramo za nujno
potrben ukrep, da se pavšaliza-
cija pridobitine raztegne tudi na
mesta brez ozira na število prebi-
valstva in tudi na obrate z motorji
do 4 konjskih sil. Zgradarina naj
se ne pobira od poslopij zgolj radi
tega, ker imajo v njih svoje lokale
mali obrtniki s pavšalirano pri-
dobitino.

Obrtništvo ogorčeno ugotavlja,
da konkurenca moške kaznilnice
mariborske v rokodelskih delih še
vedno ni popustila, ampak se celo
poostrejuje od leta do leta. Obrt-
ništvo zahteva, naj se vendar enkrat
napravi konec nesoglasju med
obrtim zakonikom, ki zabranjuje
svobodno rokodelsko delo v kaz-
nilnicah in sodnimi izvršilnimi za-
koni, ki tako delo pospešujejo.
Kaznenci naj se zaposlijo za po-
trebna regulacijska dela na moč-
virjih, vodah in cestah, konkurenca
rokodelcem, ki si le z dolgotrajno
pripravo in visokimi stroški pri-
dobe obrtno pravico, pa naj se
enkrat za vselej odpravi.

Obrtništvo zahteva, da se pri no-
velizaciji obrtnega zakona upošte-
vajo vsi predlogi, ki jih je stavilo
obrtništvo in ki se tičejo večje za-
ščite rokodelskega stanu.

Dela v lastni režiji naj se ne do-
voljujejo ne občinam, ne industriji.
Obrtništvo zahteva zakonito zaščito
glede najemnin za stanovanja
in delavnice. Starostno zavarova-
nje samostojnih obrtnikov naj se
obvezno uvede, nikakor pa ne v
okviru OUZD. Zavarovalni pris-
pevki obrtniških pomočnikov naj
se stekajo v poseben fond. Če
pomočnik postane mojster, naj se
ustrezajoči prispevki preneso v
blagajno za obrtniško zavarovanje.

Obrestna mera se mora brezpo-
gojno znižati, v prvi vrsti za obr-
tniške kredite pri Zanatski banki.

Širite »Trgovski list«!

Pri slapih in skalovju so morali
preložiti blago na tovarno živino
ali pa na lastna ramena ter ga
tako prenesti okoli nevarnih mest.
Okrog leta 1730. so pod cesarjem
Karolom VI. uredili savsko strugo
za ugodnejši trgovski promet, raz-
strelili v njej večje skale in pečine
ter na desnem savskem bregu vse-
kali v obrežno skalovje takomeno-
vane vlačilne steze (Treppelwege),
po katerih so odslej vlačili ljudje
in tovarna živina ladje proti Savi
navzgor. Na nekaterih mestih so
izkopal prekope. Ta regulacijska
dela so bila končana šele pod
vlado cesarice Marije Terezije. Za
kritje velikih stroškov je vlada od-
redila carino za blago, ki se je
prevažalo na Savi, nato pa še mit-
nino za vzdrževanje brodarstvih
naprav, mostov in potov. L. 1766.
je bila ustanovljena posebna za-
druga savskih brodarjev. Trgovski
promet na Savi in Ljubljani je
bil tako cvetoč in živahen, da je
preživljal v Litiji in Zalogu skoro
vse domačine. Šele železnica, ki je
stekla sredi 19. stoletja po Savski
dolini, je zadala smrtni udarec
savskim čolnarjem in brodarjem.
(Dalje prihodnjic.)

Novi delegati

Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani razglasa, da je bila do roka, objavljenega v volilnem razglasu v »Jutru« in »Slovenecu« dne 1. maja t. l., vložena samo ena sporazumna kandidatna lista, ki jo je društveni izvršni odbor našel v redu. Zato odpadejo v smislu čl. 12. društvenih pravil volitve in je smatrati kandidature na tej listi za izvoljene.

Delegati za občni zbor društva so sledeči:

1. Gombač Erle, ind. uradnik pri Trboveljski prem. družbi, Ljubljana.
2. Martelanc Ivan, tajnik pri Vzajemni zavarovalnici, Ljubljana.
3. Klinar Peter, ravnatelj pri Hipotekarni banki jugoslov. hran., Ljubljana.
4. Sitar Lojze, trgov. sotrud. pri I. C. Mayer, Ljubljana.
5. Štih Ludvik, prokurist pri Zavarovalni zadrugi »Croatia«, Ljubljana.
6. Zemljic Joško, prokurist pri Medic-Zankl, Ljubljana.
7. Likar Ciril, carin. posred. uradnik pri R. Ranzinger, Ljubljana.
8. Japelj Franc, trgov. sotrud. pri Fr. Stupica sin., Ljubljana.
9. Leder Stanko, blagaj. pri Nabavljalni zadrugi usluž. drž. žel., Ljubljana.
10. Nosan Franc, uradnik pri Zadrugi gosp. banki, Ljubljana.
11. Velkoverh Fr., uradnik pri Vzajemni zavarovalnici, Ljubljana.
12. Svetek France, uradnik pri Pokojninskem zavodu, Ljubljana.
13. Hartman Alojzij, uradnik pri Pokojninskem zavodu, Ljubljana.
14. Pleško Albin, uradnik pri Ljubljanski kreditni banki, Ljubljana.
15. Dr. Dular Marjan, uradnik pri Glavni brat. skladnici, Ljubljana.
16. Trop Tomo, knjig. pri Jos. Reich, Maribor.
17. Burja Ivan, tajnik pri Privilegirani agrarni banki, Ljubljana.
18. Dr. Vatovec Fran, urednik pri Konzorciju »Jutro«, Maribor.
19. Stranič Josip, trgov. sotrud. pri Oset Miloš, Maribor.
20. Mikuš Maks, ind. uradnik pri »Semperite«, Kranj.
21. Indikar Franc, knjigov. pri »Intex«, Kranj.
22. Kuhar Avgust, uradnik pri Kranjski ind. družbi, Jesenice.
23. Velepč Ivan, delovodja pri Kranjski ind. družbi, Jesenice.
24. Kovačič Anton, vodja pri »Karitas«, Maribor.
25. Cerar Drago, teh. uradnik pri Kranjski ind. družbi, Jesenice.
26. Zitko Stanko dr., član uprave Nove Založbe, Ljubljana.
27. Medvešek Albert, pis. ravnatelj pri dr. Kalan Ernest, Celje.
28. Strojnik Anton, prav. referent pri Pokojninskem zavodu, Ljubljana.
29. Munda Franc, trgov. knjig. pri R. Stermecki, Celje.
30. Golmajer Ciril, poobl. pri Zadrugi gosp. banki, Ljubljana.
31. Šetinc Maks, trgov. sotrud. pri M. Kokal, Kranj.
32. Palme Ferdinand, ind. uradnik pri Združenih papirnicah, Vevče.
33. Lapajne Zoran, uradnik pri Jugoslov. zav. banki »Slavija«, Ljubljana.
34. Globočnik Rajko, tajnik pri Ljudski posojilnici, Ljubljana.
35. Staudigger Franc, pis. uradnik pri Trboveljski prem. družbi, Trbovlje.
36. Česnik Ivan, uradnik pri Učiteljski tiskarni, Ljubljana.
37. Serjak Anton, trgov. sotrud. pri Ant. Krisper, Ljubljana.
38. Ing. Knez Leo, teh. uradnik pri Tvornici za dušik, Ruše-Maribor.
39. Hrovat Rudolf, prok. pri Tujsko prom. zvezi, Maribor.
40. Kunstek Stefan, knjig. pri »Stora«, št. Vid nad Ljubljano.
41. Ing. Uršič Franjo, obratov. pri Svinčenem rudniku, Mežica.
42. Sinkovič Viktor, trgov. pom. pri Josip Jagodič, Celje.
43. Koprol Stane, šef eks. pri Jugoslov. zavarovalni banki »Slavija«, Celje.
44. Povše Ciril, trgov. sotrud. pri I. Samec, Ljubljana.
45. Kolman Rado, ind. uradnik pri »Titan«, d. d., Kamnik.

Ljubljana dne 21. maja 1938.

Za trgovsko bolniško in podporno društvo:

Predsednik:

Klinar Peter I. r.

Tajnik:

Gombač Erle I. r.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

- 325 — Sfax: kuruza in paradiznikove konzerve,
- 326 — Rauheim (Hessen, Nemčija): strojene ovčje kože,
- 327 — Gor. Orehovica: surove jagnječe kože,
- 328 — Tel-Aviv: kuruza in paradiznikove konzerve,
- 329 — Lima: mandeljini, olje za jed, suhe češnje išče zastopnika tvrdka,
- 330 — Hamburg: slama,
- 331 — Marseille: kačkavalj,
- 332 — Češkoslovaška: posušeni listi palme (Cykas revoluta, Sabal, Ruscus),
- 333 — Manchester: orehove deske,
- 334 — Wanne-Eickel (Nemčija): surovi frizi za parkete,
- 335 — Praga: sezamovo olje za turški med,
- 336 — Riga: les zelenike (pušpanj),
- 337 — Wildnau (Nemčija): bukova drva,
- 338 — Trst: leseni ročaji za srpe in kose,
- 339 — Praga: ponuja se zastopnik za železno rudo,
- 340 — London: razni reklamni predmeti, razne novosti,
- 341 — Amsterdam: mačja koža,
- 342 — Hamburg: ribje konzerve,
- 343 — Feldkirch: jajca, perutnina, med, sardine, sardele, orehi, čebula bela in črna, seno, jedilna olja, paprika in fižol,

- 344 — Pariz: ponuja se zastopnik za razne proizvode,
- 345 — London: frizi z rezbarijami in furnirani frizi,
- 346 — Anvers: hrastov les za parkete in zdravilne rastline,
- 347 — Nancy: bukovi furnirji 1, 2 in 5 mm debeline,
- 348 — Pariz: vodne bolhe (Daphnias),
- 349 — Brno: ponuja se zastopnik našim izvoznikom na tamkajšnjem trgu,
- 350 — Le Caire: koščice mandljev išče zastopniška firma,
- 351 — London: zastopniška tvrdka ponuja usluge našim izvoznikom za vse proizvode,

- 352 — Varšava: orehovi in drugi furnirji,
- 353 — Wohlhausen 1. V.: parjene suhe deske hruške, debelina 30—90 mm,
- 354 — Candie: les razne vrste, koža za čevlje, volna za pletenje,
- 355 — München: boksit (okoli 30.000 ton),
- 356 — Atene: borov les v večjih količinah naslednjih dimenzij:
 1. črni bor kvalitete tombante 38 mm, 4 m, 3000 kosov, 20 a 30 cm, 24 mm, 4 m, 300 kosov, 24 a 30 cm, 24 mm, 4 m, 3000 kosov, 10 a 15 cm,
 2. morali: 64/64/4 m 300 kosov, 74/74/4 m — 300 kosov, 84/84/4 m 200 kosov, 9/94/4 m 200 kosov.
- 357 — Tel-Aviv: les in deske za zaboje, živa živina, konzerve,
- 358 — London: krebni filigranski nakit (broše), na zlatarski način delane doze za cigarete, rezbarije,
- 359 — Le Caire: vpognjen les, bukovina, hrastovina, stavbeni les, pohištvo, tekstilno blago (manufaktura in kratko blago),
- 360 — Praga: neka zastopniška tvrdka išče rake, surovo posušeno gnjat (pršut) ter vino,
- 361 — Almene (Nizozemska):

jeklene žimnice in pnevmatična kladija za varjenje,

362 — Trst: moko (okoli 200 ton mesečno) išče neka tvrdka za svojo podružnico v Adis Abebi,

363 — London: naš rojak se ponuja za zastopnika za uvoz raznih jugoslovanskih predmetov v Anglijo in Francovo Španijo (zlasti za Kanarske otoke),

364 — Bruselj: izkoriščeno železo (od tovarn za železo),

365 — Lausanne: polži,

366 — Praga: jagnječe kože za rokavice in druge kože, kazein, rude, ekstrakte za strojenje želi plasirati na tamkajšnjem trgu neka zastopniška tvrdka.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Serijo propagandnih predavanj po radiu za naše letalstvo je otvoril Nj. Vis. knez-namestnik Pavle z uvodnim predavanjem v soboto dopoldne.

Papežev legat kardinal Pacelli je na poti na evharistični kongres v Budapešti potoval skozi Jugoslavijo. Na Rakeku ga je pozdravil ban dr. Natlačen.

Gen. Marić je bil sprejet od predsednika turške republike Kemala Atatürka v daljši avdienti. Turški vojni minister je priredil gen. Mariću slavnostni banket, na katerem je v svoji zdravici poudaril iskreno prijateljstvo, ki veže Turčijo in Jugoslavijo. V istem smislu mu je odgovoril tudi vojni minister gen. Marić.

Soproga turškega ministrskega predsednika Dželala Bajara je darovala za mestne reveže v Beogradu 10.000 din.

Komandant dravske divizije divizijski general Lazar Tonić, ki si je v kratkem času pridobil simpatije ljubljanskega prebivalstva, je bil imenovan za komandanta moravske divizije v Nišu. Svoje posle je že izročil dosedanjemu pomočniku gen. Dodiću.

Splitški župan Mihovil Kargotić je odstopil, hkrati z njim pa je odstopilo tudi 17 mestnih svetnikov s podžupanom vred. Odstop vseh je bil sprejet in bodo v kratkem imenovani novi mestni svetniki.

Polemika med bivšo HSS in bivšo SDS se nadaljuje. Tako piše Vilderjeva »Nova Riječ«, da je imela SDS samo izgubo, ker je šla vedno in ob vsaki priliki skupaj s HSS. Najprej so jo zapustili Slovenci, nato pa tudi številni Srbi, dočim so se vsi Hrvati združili v HSS. SDS je zato izgubila tudi mnogo svojih okrajev, ker je šla čisto s HSS. »Hrvatski dnevnik« v glavnem ta izvajanja »Nove Riječ« potrjuje, dostavlja pa, da ima za Hrvate samo ena stranka smisel in to je HSS, vsaka druga stranka pa je odveč.

Na sestanku pristavev HSS v Splitu se je zopet govorilo o sporu z dr. Leontićem, ki ga je posebno vehementno napadel posl. Kaliterna. Svečano je proglasil, da je

dr. Leontić nevreden, da bi bil v vrstah HSS. Listi smatrajo, da je bil s tem dr. Leontić naravnost izključen iz HSS.

Za velika javna dela je država dosedaj izplačala 677 milijonov din, in sicer je dobilo prometno ministrstvo 266,3 milijona din, za dela v gradbenem ministrstvu je bilo porabljenih 411,6 milijona din.

Silne nevihte so bile na Štajerskem in Koroškem. Voda je odnesla več mostov in razdrila na nekaterih krajih tudi železniško progo in avtomobilske ceste. Celovec je bil popolnoma odrezan od zunanjega sveta.

Tudi v okolici Maribora pri Breznem, Rušah in Ribnici je divjala silna nevihta. Zaradi velikega naliva je plaz zasul pri postaji Brezno-Ribnica železniško progo ter je potniški vlak zavozil v plaz. Lokomotiva se je prevrnila. Kurjač je dobil zelo nevarne opekline, od potnikov pa ni bil nihče ranjen. — Nad Arehom se je utrgal oblak in so morali prebivalci Ruš vso noč reševati svoje premoženje. — O silnih nevihtah poročajo tudi z Jadrana.

Pri nogometu nimamo sreče. Tekma Italija—Jugoslavija se je nehala z zmago Italije 4:0. Niti častnega gola nismo dosegli. V Ljubljani pa je videmsko moštvo zmagalo ljubljansko s 6:2.

Iz Zagreba je odpotoval v Slavonijo poljski general Dombinski z več poljskimi oficirji, da nakupijo konje za poljsko vojsko. Iz Beograda odpotuje komisija poljskih oficirjev z istim namenom v Sofijo.

Italijanski kralj je obiskal 21. maja Tripolis ter bo ostal v Libiji 11 dni. Jeseni pa bo obiskal italijanski kralj in cesar Nemčijo, da vrne Hitlerju obisk.

Pri Hebu je hotela ustaviti čl. obmejna straža dva motociklista, ki sta se peljala v Nemčijo. Ker se motociklista na poziv straže nista ustavila, je straža nanje streljala ter je bil en motociklist ubit na mestu, drugi pa je kasneje podlegel poškodbam. Nemški listi so zaradi tega dogodka zagnali velikanski krik.

Drugi incident se je pripetil v Homotovu. Nekateri Nemci so žalili češke vojake. Nekateri so jih tudi dejansko napadli. Vojaki so na žalitve reagirali. Prišlo je do pretepotov, nakar je intervenirala policija. Intervenirati pa so hoteli

tudi novoustanovaljeni »redarji« Henleina. Prišlo je do ponovnih pretepotov ter je morala policija uporabiti orožje. Med nemiri je bilo 8 oseb ubitih. Iz poročil se vidi, da organizirajo sudetski Nemci nemire kar sistematično.

Henleinovci so v zadnjem času spremenili svojo taktiko ter so stalno v stiku s češkoslovaško vlado, da morejo protestirati proti »nezakonitostim«, ki da se dogajajo proti njih pristaišem.

Angleška vlada je odklonila podaljšanje pogodbe, po kateri ni bil za potovanja iz Anglije v Nemčijo in obratno potreben vizum. Od sobote dalje je potreben zopet za vsako potovanje vizum.

Francove čete so sicer dosegle zopet neke uspehe, vendar pa se ni pričakovati skorajšnjega konca španske državljanske vojne. »Times« pišejo celo, da se motijo tudi oni, ki mislijo, da bo vojna končana v jeseni. Naravne ovire, ki jih morajo premagati Francove čete, so tako močne, da bo vojna trajala najbrže še pozimi.

V Južni Afriki je zmagala pri volitvah vladna stranka. Narodni socialisti so doživeli poraz. Kitajska letala so priletela iz Hankova nad Japonsko in metala nad mestom Nagasaki letake. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana na Kitajsko.

Japonci so prekorčili Rumeno reko in baje razbili kitajsko fronto na dva dela. Po kitajskih vesteh pa so se mogle kitajske čete v redu umakniti.

V Mehiki se je uprl general Sedille predsedniku generalu Cardenasu. Med četami obeh generalov je že prišlo do bojev.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snail obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Dobave - licitacije

Nabava akumulatorske baterije. Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo kompl. akumulatorske baterije sistema DEAC, AVC 2113, 160 Ah za električno razsvetljavo v poštinih vagonih. Ponudbe kolkovane z 10 din je treba predložiti direktiji do 7. junija t. l. do 11. ure dopoldne. Pogoji se lahko vpogledajo ali kupijo v pisarni direktije Sv. Jakoba trg št. 2/I., soba št. 41.

Gradbeni oddelček direktije drž. železnic v Ljubljani sprejema do dne 24. maja t. l. ponudbe za dobavo razne železnine.

Dne 18. junija bo pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu licitacija za napravo visokega dimnika v glavni železniški delavnici v Sarajevu in dne 22. junija za zidavo poslopja direktije v Sarajevu. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Radio Ljubljana

Torek 24. maja. 11.00: Šolska ura: Polet, dialog (vodi M. Zor) — 12.00: Rusi igrajo (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Večni Strauss (Igra Radijski orkester) — 14.00: Napovedi — 18.00: Za boljšo voljo (šramel »Štirje fantje«) — 18.40: Kako vpliva narava na obleko in prehrano sredozemskih narodov (doktor V. Bohinec) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Aleksa Šantić — o priliki 70letnice rojstva — 19.50: Zabavni zvočni tehnik — 20.00: Plošče — 20.15: Brantislav Nušić: Svet, komedija iz polpreteklega časa — 21.15: Italijanska operna glasba (Rad. orkester) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester, poje g. Mirko Premelč.

Sreda dne 25. maja. 12.00: Muzorski: Silke z razstave, sinfonija s sulta (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šramel »Škerjanček« — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: Glasbeno oblikoslovje (dr. Dolinar) — 18.40: Umetnostni spomeniki na Dolenjskem (g. Jože Gregorič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Tri faze v razvoju zagrebškega gledališča — 19.50: Šahovski kotiček — 20.00: Koncert zbor »Glasbene Matice« — 20.45: Jos. Haydn: Godalni kvartet v D-duru, op. 64 No. 5 — 21.00: Nastop tambur. septeta — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Veseli češki pevci in godci (plošče).

Velikansko zanimanje vlada po vsej Jugoslaviji za

III. vsedržavni trgovski kongres v Ljubljani

Še večje zanimanje pa bo za obe posebni

kongresni številki „Trgovskega lista“

Obe izideta v zelo povečani nakladi in obsegu ter bosta imeli trajen pomen

Zato bodo tudi inserati v obeh številkah izredno uspešni

Naročite pravočasno inserate v obeh številkah!